

Nr 30.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt för skattskyldig att vid taxering åtnjuta avdrag även i annan kommun än hemortskommunen.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 24 av herr *Ivar Persson* m. fl. och II: 25 av herr *Hansson* i Skegrie m. fl. har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande skatteförfattningar, att skattskyldig tillkommande avdrag i vissa fall även må kunna få åtnjutas i annan kommun än hemortskommunen, samt att vederbörande utskott måtte utforma förslag till författningsändringar».

Beträffande motiveringen för det i motionerna framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 25.

Enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, åtnjuta avdrag från den i hemortskommunen skattepliktiga inkomsten för vissa utgifter, som ej äro hänförliga till viss förvärvskälla (allmänna avdrag). Har skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall sådant avdrag åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid. Skattskyldig får i hemortskommunen avdraga periodiskt understöd och därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke må avräknas från inkomst av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke får ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran. Vidare må i hemortskommunen avdragas avgift till allmänna pensionsförsäkringen och övrig pensionsförsäkring, som icke har samband med anställning, därest avgiften erlagts för den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, för hans make eller omyndiga barn, dock med undantag av avgift till ränte- eller kapitalförsäkringsanstalt eller på grund av försäkring mot engångspremie. Avdrag är slutligen medgivet från inkomst i hemortskommunen för premier och andra avgifter, som den skattskyldige för sig eller i förekommande fall även för sin make och sina omyndiga barn betalt för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring, kapital- och olycksfallsförsäkring samt

viss livränteförsäkring. Avdrag för sistnämnda premier och avgifter må ej för skattskyldig eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och båda makarna under året haft försäkringar, för dem båda tillsammans åtnjutas till högre belopp än 200 kronor.

Till de allmänna avdragen i hemortskommunen hör även det i 46 § 3 mom. kommunalskattelagen omförmälda särskilda avdraget för gift kvinna. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Vidare äger skattskyldig enligt 48 § kommunalskattelagen åtnjuta ortsavdrag (grundavdrag och familjeavdrag) endast från den i hemortskommunen taxerade inkomsten.

Syftet med de ifrågavarande motionerna är att skattskyldiga skall erhålla rätt att åtnjuta allmänna avdrag samt ortsavdrag från i annan kommun än hemortskommunen till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst, därest den skattskyldige icke kan tillgodogöra sig honom tillkommande avdrag i hemortskommunen.

Kommunalskatteberedningen, som i sitt betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. (SOU 1942: 34 s. 169—170) bl. a. behandlade frågan om ortsavdrags utnyttjande i annan kommun än hemortskommunen, ansåg, att nu gällande ordning å detta område, varigenom intressekonflikten mellan den skattskyldige och de skatteberättigade kommunerna i huvudsak lösts till den skattskyldiges nackdel, icke vore tillfredsställande. Principen om kommunen såsom ett slutet beskattningsområde syntes beredningen icke kunna tillmätas oinskränkt giltighet i ett beskattningssystem, vilket såsom vårt byggde på skatteförmågeprincipen. Skatteförmågan hos en skattskyldig, som hade förvärvskällor inom flera kommuner, kunde icke bedömas med hänsyn till förhållandena inom varje kommun för sig. Först genom ett sammanställande av den skattskyldiges samtliga förvärvskällor i de olika kommunerna kunde en samlad och riktig bild av hans skatteförmåga erhållas. Av dessa skäl ansåge beredningen det bäst stå i överensstämmelse med grunderna för vårt skattesystem, att ortsavdragens storlek bestämdes under hänsynstagande till den skattskyldiges samtliga taxerade inkomster. Kommunalskatteberedningen framlade emellertid icke något förslag till lösning av frågan.

1944 års skattesakkunniga upptogo förevarande spörsmål i hela dess vidd till prövning (SOU 1945: 35 s. 54 o. f.) och framkommo därvid till samma principiella ståndpunkt som kommunalskatteberedningen. De sakkunniga föreslogo i enlighet härmed, att bl. a. de allmänna avdragen — förutom det särskilda avdraget för gift kvinna — samt ortsavdragen, därest de icke helt kunde utnyttjas i hemortskommunen, finge avräknas från skattepliktig inkomst, som den skattskyldige haft i annan kommun.

I de förevarande motionerna har anförts i huvudsak följande. Före år 1945 gällande skatteförfattningar stipulerade att självdeklaration skulle avgivas i den kommun, där den skattskyldige vore mantalsskriven under taxeringsåret. Denna bestämmelse ändrades i samband med införandet av källskattesystemet till att i stället föreskriva, att deklaration skulle avlämnas i den kommun, där den skattskyldige vore mantalsskriven för året näst före taxeringsåret. Denna ändring vidtogs därför att den slutliga skatten skulle påföras i samma kommun vari den preliminära skatten erlagts. I överensstämmelse härmed ändrades också kommunalskattelagens 66 § till att föreskriva att »med hemortskommun förstås i denna lag den kommun, där den skattskyldige författningsenligt skall vara mantalsskriven för året näst före taxeringsåret». Den förutvarande bestämmelsen i skattelagarna att familje-, Orts- och allmänna avdrag endast finge åtnjutas å den i hemortskommunen skattepliktiga inkomsten stode emellertid kvar oförändrad.

De ovannämnda ändringarna beträffande deklara-tionsort och hemortskommun kunde därför i vissa fall åstadkomma att skattskyldig ginge miste om honom tillkommande avdrag å den till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomsten. Om en person, som under t. ex. år 1946 varit bosatt i kommunen A och där blivit mantalsskriven i november månad samma år, på nyåret 1947 flyttade till kommunen B och där övertog ett jordbruk, skulle han till denna sistnämnda kommun, inom vilken fastigheten vore belägen, avlämna en särskild preliminär deklaration, efter vilken han källbeskattades i kommunen B för jordbruksinkomsten. Han stode emellertid fortfarande under inkomståret 1947 mantalsskriven i kommunen A, vilken alltså vore hans hemortskommun. Under år 1948, vilket år vore hans taxeringsår för inkomsten av jordbruket, skulle han avlämna dels allmän självdeklaration till statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt till kommunal inkomstskatt i kommunen A, dels skulle han för vederbörande inkomst av jordbruksfastighet avlämna särskild deklaration till kommunal inkomstskatt i kommunen där jordbruksfastigheten vore belägen. Om vederbörande på grund av sjukdom, värnplikt, skolutbildning eller annan orsak saknade till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst i kommunen A (hemortskommunen) eller denna inkomst ej uppginge till avdragens storlek, ginge vederbörande miste om den skattelättnad, som dessa avdrag åsyftade att ge. Å den i kommunen B deklarerade inkomsten av jordbruket finge ju inga avdrag göras.

Även om det inte rörde sig om så avsevärda belopp för varje sådan skattskyldig, så innebure dock bestämmelserna en orättvisa för vederbörande. Detta gällde särskilt för en nybliven jordbrukare, för vilken första årets inkomster sällan räckte till att täcka utgifterna. En rättelse på denna punkt, som innebure att gällande avdrag finge göras även å i annan kommun än hemortskommunen deklarerad och taxerad inkomst, syntes befogad.

Utskottet. I förevarande motioner har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande bestämmelser, att skattskyldig erhåller rätt att åtnjuta vissa allmänna avdrag samt ortsavdrag från i annan kommun än hemortskommunen till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst, därest den skattskyldige icke kan tillgodogöra sig avdragen i hemortskommunen.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har denna fråga, i vad den avser ortsavdragen, varit föremål för överväganden inom kommunal-skatteberedningen, som intog den ståndpunkten att gällande regler i förevarande fall innebure ett oberättigat avsteg från skatteförmågeprincipen. 1944 års skattesakkunniga anslöto sig i princip till den av kommunalskatteberedningen uttalade uppfattningen och föreslog, att skattskyldig skulle erhålla rätt att åtnjuta allmänna avdrag — förutom det särskilda avdraget för gift kvinna — samt ortsavdrag jämväl i annan kommun än hemortskommunen, därest den skattskyldige icke kunde komma i åtnjutande av desamma i hemortskommunen.

Även enligt utskottets mening är det önskvärt, att en ändring av gällande bestämmelser på ifrågavarande område kommer till stånd. Enligt vad utskottet inhämtat avses proposition skola föreläggas riksdagen på grundval av 1944 års skattesakkunnigas förslag, och vissa förberedande arbeten i detta syfte ha redan utförts. Propositionen kan dock icke förväntas bli framlagd till innevarande års riksdag. Då utskottet emellertid anser sig kunna utgå ifrån att proposition i ämnet kommer att avlämnas till 1949 års riksdag, finner sig utskottet icke böra förorda bifall till de föreliggande motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 24 av herr Ivar Persson m. fl. och II: 25 av herr Hansson i Skegrie m. fl. om rätt för skattskyldig att vid taxering åtnjuta avdrag även i annan kommun än hemortskommunen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 april 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Wahlmark, Sjö Dahl, Ekman, Velander, Heüman, Wehtje, Ramberg, Rosander och Näsgård, samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Hammarlund, Sandberg Orgård, Olson i Göteborg, Sundström, Olofsson i Höganäs, Karlsson i Granebo och Vigelsbo.